

CARTIER POPULAR

VASILE BUMACOV

UN
BLAT
DE
MILIARDE

Volumul
I

O istorie despre viața
în timpul prăbușirii Imperiului Răului
și ascensiunea societății oligarhice

(Gânduri din Japonia)

Traducere din engleză de ELENA CĂPUȘAN

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.
Tel./fax: 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md
cartier.md

*Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe shop.cartier.md
și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks, Barnes & Nobles și pe cartier.md*

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău.
Tel./fax: 022 21 42 03. E-mail: librariadincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău.
Tel./fax: 022 24 10 00. E-mail: librariadinhol@cartier.md
Librăria online, shop.cartier.md.
Tel.: 068 555 579. E-mail: vanzari@cartier.md

Colecția *Cartier popular* este coordonată de Gheorghe Erizanu

Editor: Gheorghe Erizanu

Lector: Valentin Guțu

Coperta seriei: Vitalie Coroban

Coperta: Vitalie Coroban

Design/tehnoredactare: Dina Șirbu

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Bons Offices

Vasile Bumacov

UN BLAT DE MILIARDE

Ediția I, iulie 2021

BLAT TO BILLIONS

Published in the UK in 2020

by Chameleon Publishingn Ltd.

© 2021, Editura Cartier, pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Bumacov, Vasile.

Un blat de miliarde / Vasile Bumacov ; traducere din engleză de Elena Căpușan ;
coperta: Vitalie Coroban. – [Chișinău] : Cartier, 2021 (Tipogr. „Bons Offices”) – . –
(Cartier popular / colecție coordonată de Gheorghe Erizanu, ISBN 978-9975-79-891-4). –

Tit. orig.: Blat to billions. – ISBN 978-9975-86-520-3.

Vol. 1 : O istorie despre viața în timpul prăbușirii Imperiului Răului și ascensiunea societății oligarhice : (Gânduri din Japonia). – 2021. – 336 p. – 500 ex. –

ISBN 978-9975-86-521-0.

PARTEA ÎNTÂI

Мур, мруд, май – minte, fură și bea

„URSS este Imperiul Răului”
Ronald Reagan

Născut în Republica Sovietică Socialistă Moldovenească

M-am născut pe 1 ianuarie 1957, într-un sat tipic moldovelesc, numit Mereșeuca. Localitatea a fost așezată în urmă cu 500 de ani pe un deal pitoresc de pe Nistru, în nordul extrem a ceea ce numim astăzi Republica Moldova – un stat din Europa de Est. Când m-am născut eu, acest teritoriu era ocupat de URSS și se numea Republica Sovietică Socialistă Moldovenească (RSSM). Un teritoriu desprins de România, RSSM s-a aliniat în 1944 în rândul celor 15 republici sovietice socialiste ale URSS. Istoria ne spune că o parte din Moldova de astăzi a fost anexată de ruși pentru prima oară în 1812, când a fost denumită Basarabia, iar cele ce au urmat au fost evenimente tragice.

Înainte de 1812, după veacuri de războaie duse cu otomanii, în secolul al XVI-lea Moldova devenea teritoriu autonom sub guvernare otomană. Nu a fost tocmai o ocupație, ci mai curând un gen de protectorat, care implica plata unui bir către Imperiul Otoman. A fost o perioadă grea atât pentru moldoveni, cât și pentru celelalte principate, cu care aceștia împărtășeau aceeași limbă și cultură, moștenite din timpurile de demult, când făceau parte cu toții din Dacia, iar apoi din Imperiul Roman. E de notat însă că otomanii nu și-au impus niciodată limba, religia și educația teritoriilor ocupate.

Din nefericire, în 1812, în urma Războiului Ruso-Turc, Moldova istorică a fost împărțită în două. Partea sa de est, numită mai târziu Basarabia, a fost ocupată și controlată până în 1918 de Imperiul Rus. A fost un tip aparte de ocupație, care caracterizează și astăzi politica statului răsăritean. Moldovenii și valahii i-au dat o mână de ajutor armatei imperiale rusești în gonirea otomanilor din Bulgaria, în bătălia de la Plevna. În loc să le fie recunos-

cător principatelor române pentru ajutor, pentru o contribuție cu sacrificii în vieți umane, Imperiul Rus a procedat așa cum obișnuia mereu: a împărțit din nou Moldova în două. Imperiul Rus a ocupat partea sa de est, în semn de recunoștință pentru ajutorul în câștigarea războiului. Ocupația țarului, destul de blândă la început, a devenit mai târziu mult mai cumplită decât cea a otomanilor. În primele decenii ale ocupației, regimul țarist trata cu toleranță cultura și tradițiile locale. Însă această atitudine nu a durat prea mult. Campania de deznaționalizare a început la ceva timp după ocupație și a vizat unele aspecte sociale mai sensibile decât cele asupra cărora se concentrase Imperiul Otoman – procesul de rusificare intensă a fost lansat în trombă. Biserica ortodoxă rusă a fost implicată cu zel în proces, impunând alfabetizarea și învățământul după sistemul rusesc. Nedreptățile cărora le-a fost supusă Basarabia au fost descrise foarte bine în lucrarea lui Karl Marx „Însemnări despre români”^{*}. Tot atunci a început și procesul de diluare a populației moldovenești. În sudul teritoriului ocupat au fost aduși ruși, ucraineni, bulgari, găgăuzi (turci ortodocși, rusificați și ei în consecință) și germani, care, cu părere de rău, au părăsit Moldova înainte de cel de-al Doilea Război Mondial. Aceste minorități rusificate au fost mereu privilegiate; cei mai mulți dintre ei nici măcar nu au fost mobilizați să lupte în război. Zvonurile răspândite de ruși susțineau că veneticii din sud nu ar fi de nădejde. Un argument irelevant și fals deopotrivă. Autoritățile sovietice i-au recrutat imediat în Armata Roșie pe toți moldovenii care luptaseră în Armata Română, după ce România abandonase coaliția sa cu Hitler. Astfel, aceștia nu puteau fi considerați trădători și au fost trimiși în prima linie. Motivul adevărat pentru care veneticii au fost excluși de la mobilizare a fost ca aceștia să rămână și să se înmulțească în Moldova.

Din timpul lui Petru cel Mare al Rusiei, scopul Imperiului Rus era să treacă prin Bosfor și Dardanele spre Marea Mediterană, precum și să găsească o cale de a pătrunde în Oceanul Indian prin Afganistan. Cum spuneau militarii ruși ai vremii: „Doar

* <https://www.istorie-romaneasca.ro/carte/insemnari-despre-romani-karl-marx/>

să ne spălăm cizmele în acele ape”. Iată de ce România a fost și continuă să fie un os în gâtul monstrului din nord. Românii înconjurați de populații slave sunt singura națiune latină care pune piedică expansiunii rusești. De aceea, Rusia a decis să o ocupe puțin câte puțin, dat fiind că nu o putea cotropi pe toată din cauza rezistenței puterilor din Vest. Războiul fără noimă, dar de o cruzime teribilă, din Afganistan a avut strategii similare.

Așa am ajuns în capcana tragică, din care nu am scăpat încă nici astăzi. Tatăl bunicului meu, Stanev Damian, un bulgar care a luptat împotriva forțelor armate rusești în Bulgaria, a fost nevoit să se retragă, singura cale accesibilă fiind spre nordul Moldovei. Republica Moldova se numea pe atunci Basarabia, o provincie a Rusiei țariste. Cei mai mulți bulgari aduși de ruși în Basarabia se stabiliseră în sud. Însă el a luat-o pe un alt traseu. Ascuns într-un car cu fân, a traversat Dunărea și a fugit în România. Apoi el și încă patru familii bulgare s-au îndreptat spre nord, unde s-au stabilit în satul Mereșeuca. A trebuit să-și schimbe numele de familie în Pomako, ca să nu fie prins. Mai târziu s-a căsătorit și a avut 10 copii, printre care și bunicul meu, Ivan.

În 1918, după revoluția marxistă condusă de Lenin și finanțată de Germania – numită și Revoluția din Octombrie, dar care se sărbătorea în noiembrie, Basarabia s-a reunit cu România. În acea perioadă, care a durat până în 1940, teritoriul reunit a avut parte de o modernizare prodigioasă. Primul domn al Principatelor Unite, moldoveanul Alexandru Ioan Cuza, a întreprins câteva reforme importante în România unită. Modernizarea și consolidarea țării au fost continuate ulterior de primul rege al României, Carol I, un scriitor etnic german și un adevărat patriot al României. După unificarea din 1918, guvernul român a depus eforturi însemnate pentru a implementa reforme în Basarabia. Marii proprietari de pământuri au fost convinși, dacă nu forțați, să accepte reforma agrară, impusă de amenințarea răspândirii revoluției bolșevice rusești în regiunea noastră. Astfel țăranilor le-au fost distribuite loturi de pământ. Reformele liberale au adus rezultate foarte bune.

Dar după semnarea Pactului Ribbentrop – Molotov de către Germania nazistă și URSS-ul comunist, așa-zisul pact de non-

agresiune care a împărțit Europa de Est și care a declanșat, de fapt, cel de-al Doilea Război Mondial, a început adevărata tragedie. Protocolul secret le permitea autorităților URSS să ocupe din nou Basarabia cu brutalitate. Când avioanele sovietice brăzdau cerul în 1940, tatăl meu mi-a spus că bunicul său, Damian, care avea 80 de ani la acea vreme, s-a uitat în sus și a zis: „Toată viața am încercat să scap de ei, dar iată că au revenit.” La scurt timp după aceea, bunicul tatei a murit.

În 1940, urmând clauzele protocolului secret Ribbentrop-Molotov, Basarabia a fost pentru prima oară ocupată de URSS și nu doar de Rusia. (Adesea vesticii nici nu făceau distincția dintre URSS și Rusia.) Ca să inducă în eroare puterile occidentale și să obțină recunoașterea anexării Basarabiei, URSS a creat așa-numita „Republică Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească” pe malul stâng al Nistrului, în Ucraina. Noua republică era formată în proporție de 40% din sate moldovenești, care acum fac parte din Transnistria. Artificiul a funcționat și puterile occidentale au acceptat anexarea. De la ocupația din 1940 a urmat un an cumplit. Multe familii au fost deportate și mulți oameni, care păreau să se opună ocupației, au fost uciși. Mulți dintre moldovenii educați, care nu se încredeau în propaganda sovietică și știau ce înseamnă, de fapt, teoriile staliniste, s-au retras în România, lăsând în spate tot ce aveau: case, pământuri, animale și afaceri. Cei naivi, care au crezut în ideile promovate de propagandă, au plătit mai târziu prețul propriei ignoranțe. Unii au fost uciși, iar alții au fost deportați în Siberia și Kazahstan. După anexare, autoritățile sovietice au început să schimbe numele cetățenilor. Așa numele bunicului meu s-a transformat din Pomako în Bumakov, un nume care, ziceau ei, având o sonoritate rusească, avea să aducă avantaje familiei noastre. Astfel, tatăl meu a fost unul dintre cei șapte copii ai lui Ivan Bumakov și Ilenei Cozma. A fost unul dintre copiii care au reușit să facă școală în acele vremuri grele.

Mama mea a fost fiica unui mic agricultor, Constantin Gîlcă, descendent al unei familii de fermieri mici spre medii. A muncit din greu ca să-și hrănească familia și a excelat în cultivarea grânelor, a pepenilor și a altor culturi. Deținea o fâșie de pământ pe o formă de relief asemănătoare unei cupe îndreptate către soa-

re, spre sud. Nordul Moldovei este considerat și astăzi nepotrivit pentru cultivarea viței-de-vie, dar Constantin s-a aventurat să sădească o vie pe acea fâșie de pământ îndreptată spre soare. A fost o alegere cu noroc. La scurt timp a reușit să devină unul dintre cei mai cunoscuți viticultori din regiune. Avea cai, pe care îi folosea la transport, porci, pui și alte animale. Munca pe care trebuiau să o facă era extrem de grea, iar ei nu aveau posibilitatea să angajeze ajutoare sau muncitori sezonieri. Situația modestă i-a ajutat să evite deportarea în Siberia. Unele dintre rudele lor avuseseră ferme mai performante, reușind să angajeze ajutoare la muncile câmpului. Acești oameni au fost considerați „culaci” (sau chiaburi) – un termen folosit pe larg pentru a aduce acuze la acea vreme. Fermierii mari au fost declarați „dușmani ai poporului” și exilați în Siberia de autoritățile comuniste, mai întâi, în 1940, apoi, în iunie 1949. Au mai urmat câteva deportări și după aceea. A fost o tragedie pentru toate familiile implicate. Dintre cei care nu au reușit să se refugieze în România, mulți au fost uciși. O mare nedreptate care s-a abătut asupra celor mai muncitoare și mai talentate familii de fermieri, dar și un mijloc perfect de eradicare a celor mai prețioși membri ai societății.

Bunicul meu Constantin Gîlcă a avut trei fii și patru fiice. Toți cei trei fii, frații mamei mele, au pierit în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Cel mai mare, Pantelimon, a fost recrutat în Armata Roșie și ucis spre sfârșitul războiului la Wrocaw, în Polonia. Al doilea fiu, Grigore, a murit după ce a fost forțat de autoritățile sovietice să lucreze în lanțul de aprovizionare a armatei, și al treilea, Gheorghe, a murit din cauza serviciilor medicale precare. După cel de-al Doilea Război Mondial, restul familiei a reușit să supraviețuiască foametei din 1946 – ’47 organizate de sovietici. Și asta pentru că aveau o vacă, ce le permitea să se hrănească. Înainte de începerea războiului, fiind cetățeni români, ei fuseseră norocoși să ocolească Marea Foamete Holodomor (cuvânt ucrainean, care semnifică moartea de foame), organizată în Ucraina de autoritățile sovietice în perioada 1932 – ’33.

A fost o tragedie cumplită în care și-au pierdut viețile 7 milioane de oameni. Tot atunci au fost notate acte de canibalism. Pe durata foametei din Ucraina din 1933 și a celei din RSSM în 1946,

organizate de regimul sovietic, Armata Roșie a extras cu forța grânele și toate rezervele de hrană de la fermieri. Cea mai mare parte a grânelor a fost exportată spre vest. În 1940 aceste rezerve au hrănit armata nazistă. O foamete fără precedent, mai ales la țară, care a ucis peste 200.000 de oameni nevinovați doar în Basarabia.

Din fericire, în 1941, armatele română și germană au eliberat Basarabia de teroarea bolșevică. Unii dintre refugiați s-au întors acasă și viața a continuat nestăvilită în ciuda războiului. Moldovenii nu aveau nicio problemă cu soldații germani. Aceștia își procurau toate cele necesare de la localnici. Nu jefuiau și nu confiscau nimic. Majorității moldovenilor nu le erau cunoscute atrocitățile naziștilor împotriva populației evreiești. Știau de pogromul organizat de regimul țarist împotriva evreilor în 1903, dar nu și de teroarele naziste de la începutul războiului. Viața relativ liniștită nu a durat prea mult însă. În 1944 s-au întors sovieticii, iar populația locală a fost supusă jafurilor, agresiunilor și hărțuirii. Din nou fermierii harnici, oamenii întreprinzători, profesorii și doctorii au fost nevoiți să își caute refugiu în România. Dar după ocuparea României de sovietici, aceștia din urmă au reușit prin diverse subterfugii să reducă vigilența vesticilor și să instaleze un regim comunist și aici. Comuniștii autohtoni, sub presiunea pusă de sovietici, i-au trădat pe refugiați forțându-i să facă cale întoarsă spre Basarabia. Destinul lor a fost tragic. Nu fusese prima oară când oamenii sub regimuri totalitare au învățat că onestitatea nu era o alegere înțeleaptă. Dar, în acel moment, această lecție fu prea dură, pentru că oamenii onești care și-au cedat de bunăvoie toate rezervele regimului criminal au murit în timpul foametei organizate în 1946 – '47.

Cei mai prevăzători au reușit să ascundă ceva pentru iarna care avea să vină, iar părinții mei erau printre norocoșii supraviețuitori ai foametei cumplite. În 1949 ei și-au unit destinele.

Între 1949 și 1961 au avut patru fii. Eu am fost cel de-al treilea, născut în 1957. Tatăl meu a fost contabil în colhozul local, numit în cinstea celei de-a 40-a aniversări a Revoluției din Octombrie. Colhozul era alcătuit din toate pământurile și bunurile confiscate de la fermierii din trei sate învecinate. Mereșeuca, satul meu natal, Lencăuți și Verejeni. Toate trei situate pe malul

Nistrului la nordul extrem a ceea ce se numea Republica Sovietică Socialistă Moldovenească. Nordul istoric al Moldovei a fost donat de autoritățile sovietice Ucrainei la fel ca și porțiunea din sudul extrem, astfel am fost ruși de munți, Marea Neagră și Dunăre. Sovieticilor, mai ales lui Stalin, le plăcea să amestece teritoriile și oamenii, omorând astfel orice spirit național sau memorie istorică și creând un nou homo sovieticus. Pentru că era așezat între celelalte două sate, la Lencăuți s-a decis stabilirea administrației locale. Astfel tatăl meu trebuia să parcurgă în fiecare zi pe jos 3 km până la biroul său în Lencăuți.

Mama muncea pe câmp în colhoz și avea grijă de familie. Pentru a înțelege munca pe care o presta, trebuia să știți cum au fost create colhozurile urmând teoriile marxiste și leniniste. Când sovieticii s-au întors în Moldova, ei aveau deja o experiență vastă în distrugerea agriculturii private și crearea unor cooperative agricole numite colhozuri și sovhozuri. La acea vreme bolșevicii învățaseră că cea mai periculoasă rezistență la teoriile lor o opuneau intelectualii și fermierii harnici și inovativi. Pentru că cei mai mulți dintre proprietarii de pământuri se retrăseseră, cei ce au rămas în Moldova nu aveau idei despre amenințarea care se apropia. Acei intelectuali naivi au plătit un preț mare pentru încrederea lor în propaganda sovietică.

Sovieticii i-au plasat în poziții importante pe cei pe care îi considerau aliați de nădejde. Aceștia erau, de fapt, indolenții, contrabandiștii și bețivii locului, cei care înainte de ocupația sovietică erau fericiți să lucreze la fermele altora și care nu au fost niciodată în pericol de a fi deportați. Acei trântori au fost însărcinați să facă liste ale „culacilor” locali, care urmau a fi eradicați. Listele au fost populate repede cu cei mai gospodari și cei mai buni fermieri, în special cei pentru care lucraseră întocmitorii listelor. Într-o singură noapte, noii dușmani ai poporului fură arestați împreună cu familiile lor, inclusiv cu copiii cei mai mici, și trimiși în Kazahstan sau Siberia, în vagoane pentru vite.

Toate pământurile lor și uneltele le-au fost confiscate. Acestea au servit ca bază pentru colhozuri și infrastructura satelor. Casele fermierilor deportați deveniseră școli, oficii poștale, cabinete medicale, grădinițe și așa mai departe. Bolșevicii știau că deportările

îi vor face pe agricultorii rămași mai cooperanți și că aceștia își vor dona de bunăvoie toată agoniseala colhozului. Cei care opuneau rezistență erau invitați în birourile oficiale, unde pe pereți trona portretul lui Stalin sau uneori portretele lui Marx, Lenin ori Troțki și ale altor criminali. Noii șefi erau însoțiți de câte un militar care, cu pistolul pe masă, le ordona se scrie o cerere de transfer voluntar al tuturor bunurilor în așa-numitele cooperative.

În teorie totul sună bine – „Haideți la noi în cooperativă!” era îndemnul prietenos. Cu această descriere a stării de fapt comuniștii voiau să amortească vigilența vesticilor, care la acea vreme încă îl susțineau pe Stalin. Dar ceea ce au creat ei nu avea nicio legătură cu o cooperativă reală. Toate bunurile au fost pur și simplu confiscate de autoritățile comuniste și transferate în colhoz. Dacă pistolul de pe masă nu era convingător, atunci șeful ridica receptorul pentru a-i „telefona” lui Stalin, după care urla în receptor: „Da, tovarășe Stalin, îl vom împușca chiar azi!” Farsa funcționa fără greș, sârmanul fermier semna imediat cererea pregătită în prealabil, prin care transfera de bunăvoie tot ce deținuse și agonisise nou-formatei entități agricole. Astfel „știința marxistă” a fost implementată cu succes în practicile regimului stalinist. Era singura cale de implementare a unei teorii atât de fără noimă și cred că autorii ei ar fi prevăzut cu ușurință aceste rezultate dacă le-ar fi păsat cu adevărat de oameni. Chiar și oamenii simpli înțelegeau limpede că teoria agriculturii colective putea fi pusă în practică doar prin teroare și că aceasta nu va fi niciodată la fel de competitivă ca gospodăria privată. Mai târziu voi așterne pe hârtie consecințele acestor colectivizări.

Viața reală în colhoz

În cele ce urmează voi descrie o zi de lucru obișnuită, așa cum se desfășura ea pentru oamenii simpli în timpul ocupației sovietice, pentru norocoșii care au reușit să evite deportarea, încarcerarea sau uciderea. Aceștia au fost deposedați de bunurile pe care le avuseseră, cu excepția locuințelor lor modeste și a curților înguste de pe lângă casă. Munca în colhoz era obligatorie pentru